

3.6 VEGETACE

3.6.1 Lesní biotopy

V současné struktuře lesní vegetace převažují porosty přirozeného charakteru, zejména lužní lesy, smíšené dubohabrové háje, lipové dubohabřiny a olšiny, které si dodnes udržely vesměs málo pozměněnou skladbu dřevin, takže právem patří, díky svému rozsahu, zachovalému charakteru i floristické a vegetační pestrosti, ke klenotům krajiny střední Moravy. Hlavním faktorem, která ovlivňuje rozmístění vegetace ve studovaném území je reliéf. Utváření reliéfu modifikuje zejména klima a podmiňuje vznik různých lokálních klimatických rozdílů, např. inverzního fenoménu, který se projevuje zejména v předjaří a časném jaru na severní straně vrchu Třesín a v přilehlém úzkém údolí řeky Moravy. Dobře patrné jsou v této souvislosti expoziční rozdíly, zejména mezi severními a jižními svahy Třesína (Plán péče CHKO LP, 1997).

Lužní lesy a olšiny

Obr. 6: Lužní les na jaře (foto: S. Bureš, Správa CHKO)

Charakter lužních lesů je podmíněn hladinou podzemní vody a jarními záplavami. V pravidelně a dlouhodobě zaplavovaných místech, kam voda ukládá živinami bohaté sedimenty, najdeme tzv. měkký luh s jasany, stromovými i keřovými vrstevami a také s topolem černým (*Populus nigra*), který je dnes vzácný díky nahrazování hybridními topoly. Tam, kde záplavy dosahují jen občas a slaběji, můžeme najít tzv. tvrdý luh s dubem letním, lípou, javory a jilmy. Výrazné je v lužích střídání jarních aspektů vegetace.

Příchod jara předznamenávají koberce kvetoucích sněženek a bledulí, které vystřídají křivatce, dymnivky, plicníky, orseje, sasanky, prvosenky, zapalice a další. Po nich pak rozkvétá česnek medvědí (*Allium ursinum*) a nastupuje bujná vegetace letního aspektu s kopřivami, chmelem otáčivým a dalšími druhy, v jejichž podrostu je někdy skryta vzácná orchidej krušík polabský (*Epipactis albensis*). Olšiny najdeme v místech trvale podmáčených, která vyhovují kromě olše lepkavé (*Alnus glutinosa*) i dalším dřevinám jako je jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), krušina olšová (*Frangula alnus*) či střemcha obecná (*Prunus padus*). Na jaře v jejich podrostu vynikají žlutými květy blatouchy bahenní (*Caltha palustris*) a později i kosatce žluté (*Iris pseudacorus*), jinde nepřehlédneme narůžovělé květy žebratky bahenní (*Hottonia palustris*) (Plán péče CHKO LP, 1997).

Lesy pahorkatin

Tyto porosty nalezneme severně od Třesínského prahu, kde je reliéf členitější, např. tzv. Doubrava či les v okolí vrcholu Třesína. Díky jejich zachovalosti v nich najdeme rozmanitá lesní společenstva s mnohými původními druhy rostlin i živočichů, které ve zdejší intenzivně zemědělsky využívané a jen málo lesnaté krajině můžeme vidět právě jen zde. Najdeme tu společenstva vápnomilných bučin, dubohabřin, habrových javořin, bikových, lipových a dokonce i teplomilných břekových doubrav s jeřábem břekem (*Sorbus torminalis*). Výjimečný je výskyt některých rostlinných druhů, které jsou zde na severní hranici svého rozšíření proti toku Moravy jako je bělozářka větvitá (*Anthericum ramosum*), slézovník velkokvětý (*Bismalva alcea*) či kokořík vonný (*Polygonatum odoratum*). Vhodné podmínky pro růst teplomilnějších druhů rostlin jsou díky vápencovému podloží také na vrchu Třesín, kde můžeme najít např. čilimník nízký (*Chamaecytisus supinus*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), či růži keltskou (*Rosa gallica*). Z lesních orchidejí můžeme v Pomoraví vidět např. okrotici bílou (*Cephalanthera damasonium*) a krušík širolistý (*Epipactis helleborine*) (Plán péče CHKO LP, 1997).

3.6.2 Nelesní biotopy

Louky

Společenstva rákosin, vysokých ostřic a vlhkých až čerstvě vlhkých luk jsou v chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví výhradně omezena na oblast nivy, zatímco výše položená území říčních teras jsou přeměněna většinou v ornou půdu.

Jestliže v šedesátých letech bylo v nivě Moravy a jejích přítoků v území více než 1000 ha lučních porostů, z nichž část podmáčených, pak se z těchto komplexů luk do dneška zachovala jen přibližně třetina rozlohy. Na zachovalých tradičních loukách najdeme zajímavé druhy rostlin, jejichž přítomnost je někdy závislá i na malých rozdílech ve vlhkosti. Mezi významné druhy vlhkých luk patří pryšec kosmatý (*Tithymalus villosus*), velmi vzácný hrachor bahenní (*Lathyrus palustris*), violka slatinná (*Viola stagnina*) nebo kosatec sibiřský (*Iris sibirica*) (Plán péče CHKO LP, 1997).

Obr. 7: Louka v blízkosti řeky Moravy, severně od Mladče (foto: autor)

Řeka a její břehy

Páteř celého území tvoří tok řeky Moravy, která se svými bočními rameny vytváří v evropském měřítku ojedinělý typ krajiny tzv. "vnitrozemskou říční deltu". Řeka je zde z velké části neregulovaná, a proto můžeme vidět ukázky přirozeného koryta se spadanými stromy, s meandry v různém stupni vývoje a se štěrkopískovými náplavy a ostrůvky. Nenahraditelnou součástí lužní krajiny jsou také různé doprovodné mokřadní biotopy, které se významně podílejí na ochraně proti povodním, při kterých beze škod zachytí velké množství záplavové vody. Neméně důležité jsou však také pro život velkého množství rostlinných a živočišných druhů. Členitost říčního koryta výrazně zvyšuje samočisticí schopnost řeky a je také podmínkou pro existenci mnoha druhů živočichů a rostlin, které v řekách regulovaných už nepotkáme. Na vodní prostředí pak plynule navazuje typická pobřežní vegetace s chřasticí rákosovitou (*Phalaris arundinacea*) či ostřicí banátskou (*Carex buekii*) a kromě mnoha dalších např. s

vzácnější nadmuticí bobulnatou (*Cucubalus baccifer*) či barborkou přitiskou (*Barbarea stricta*) (Plán péče CHKO LP, 1997).

Stojaté vody a mokřady

Rozmanité podmínky - různá výška vodního sloupce, intenzita oslunění a množství živin - vyhovují široké škále různých druhů typických mokřadních rostlin. Volně při hladině se vznáší např. bublinatka jižní (*Utricularia australis*) či různé druhy rdestů (*Potamogeton sp. div.*), z bahnitého dna mělkých tůní vyrůstá šípátka střelolistá (*Sagittaria sagittifolia*), na osluněných místech s kolísající vodní hladinou roste šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*) a v okrajových rákosinách nebo ostřicích vzácně najdeme bazanovec kytkokvětý (*Namburghia thyrsoiflora*) nebo i pryskyřník velký (*Ranunculus lingua*) (Plán péče CHKO LP, 1997).